

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 154: Forslag til lov om ændring af lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om skibes sikkerhed m.v. og søloven. (Ændringer som følge af lov om eksklusive økonomiske zoner).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (FremSAT 17/1 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peter Christensen (S):

Dette lovforslags gennemførelse er direkte afhængig af vedtagelsen af lovforslag nr. L 149, som vi lige har behandlet. Lovforslaget er en uddybning af zonernes folkeretlige baggrund.

Det stigende problem med udtømmning af olie fra skibe er baggrunden for lovforslaget. Lovforslaget udstrækker reglerne i havmiljøloven og lov om skibes sikkerhed m.v. til også at kunne håndhæves over for udenlandske skibe. Det vil også give bedre muligheder for kontrol, tilbageholdelse samt retsforfølgning af skibe, der har udledt olie eller andre skadelige stoffer inden for den eksklusive økonomiske zone. Denne kontrol kan ske gennem overvågning af fly, søgående fartøjer m.v.

Da de fleste Nordsøstater har eller er i gang med at oprette eksklusive økonomiske zoner, vil et internationalt samarbejde være af stor betydning med hensyn til forebyggelse. Hensigten er at sikre en håndhævelse af reglerne i henhold til MARPOL-konventionen af 1973 om forebyggelse af forurening fra skibe.

Angående skibes sikkerhed skal zonerne dække skibes tekniske installationer, der har relation til havforurening. For at kunne kontrollere i de eksklusive økonomiske zoner er det nødvendigt med en overvågning af fly og skibe.

I finansloven for 1996 besluttedes det trinvis at overføre driftsansvaret for maritim forureningsbekæmpelse fra Miljø- og Energiministeriet til Forsvarsministeriet, hvilket vil give en generel forbedring af muligheden for en bedre beskyttelse af havmiljøet omkring Danmark. Vi tror, at denne ændring vil have en positiv effekt med hensyn til afsløring af miljøsyndere.

Dette lovforslag alene vil ikke kunne løse forureningsproblemerne i vore have, men det er et skridt i den rigtige retning.

Med Miljø- og Planlægningsudvalgets beretning af 27. september 1995 og miljøministerens handlingsplan mod olie- og kemikalieforurening af havet er der skabt et godt grundlag for det videre arbejde med hensyn til indsats og aktivitet.

I handlingsplanen under nationale foranstaltninger vil jeg hæfte mig ved side 13 nederst, hvor der står:

»En gennemgang og revision af danske trafikhavnes modtagefaciliteter og overvejelser om en motiverende afgiftsstrategi for aflevering af olie- og kemikalieaffald for såvel skibe i anløb som i transit medio 1997.«

Angående det internationale står der i samme handlingsplan, at der er foreslået: »Arbejde for en realisering af Nordsøkonferencens beslutning om dokumentationspligt for aflevering af affald ved anløb af havne i såvel Nordsøen som Østersøen.«

Forebyggelse er nu engang bedre end at helbredelse. Socialdemokratiet kan støtte forslaget.

Hans Christian Schmidt (V):

Dette lovforslag er en konsekvens af det lovforslag, nr. L 149, der netop er blevet behandlet, hvormed der gives hjemmel til at oprette eksklusive økonomiske zoner i en bredde af 200 sømil fra kysten, og det var, som det blev nævnt, et forslag, som Venstre støttede.

Med lovforslag nr. L 154 udvider vi forbudet mod dumpning til også at omfatte udenlandske skibe op til 200 sømil ud for Danmark, således som det allerede gælder for danske skibe i dag, og i de økonomiske zoner indføres der endvidere en bedre mulighed for, at vi selv kan kontrollere, tilbageholde og retsforfølge udenlandske skibe, der har foretaget f.eks. en udtømmning af olie.

I dag har kyststaten, eksempelvis Danmark, reelt ingen mulighed for det. Den kan kun indberette overtrædelsen til det land, hvor skibet er indflaget, og selv om det pågældende land ikke foretager sig noget, har kyststaten ingen mulighed for at foretage sanktioner. Det er utilfredsstillende.

Venstre støtter derfor helt klart det foreliggende forslag. Vi finder det helt utilfredsstillende, at vi i dag ikke har mulighed for at gribe ind over for skibe, der forurener vore havmiljøer og vore strande.

Det er med tilfredshed, vi har noteret os, at alle de lande, der deltog i Nordsøkonferencen i juni 1995, nu enten har oprettet økonomiske

zoner eller i nær fremtid vil gøre det. Det glæder os, for vi mener, at effekten af overvågningsindsatsen vil stige.

Venstre er altså positivt indstillet over for lovforslaget og ser frem til, at det vil medvirke til en forbedring af vort miljø. Vi kan derfor tilsige vor medvirken til en hurtig sagsbehandling i udvalget.

Niels J. Langkilde (KF):

Det er et godt lovforslag, der her er kommet fra miljø- og energiministeren. Det skal han have meget ros for. Der er også kun fire ministerbemyndigelser, og dem skal jeg da lige berøre lidt senere i min tale.

Formålet med lovforslaget er at beskytte havmiljøet mod forurening, herunder skibe, der tømmer tankene ud i havet. Det har været et standardproblem med mange eksempler, hvor vi ikke rigtig har kunnet gøre noget.

Det gøres rent praktisk ved at udvide Danmarks jurisdiktion på havet fra de 3 sømil til 200 sømil, så det fremover vil være forbudt også for fremmede skibe at dumpe, ligesom det har været det for danske.

Der er endnu mere perspektiv i, at de andre lande også på Nordsøkonferencen i Esbjerg juni 1995 meldte ud, at de ville gøre noget lignende. Så det er ikke kun et lille dansk skridt. Det er et skridt, som mange er med til tage. Det er der perspektiver i, og det er en smuk opfølgning af MARPOL-konventionens handlingsplaner.

Det er en gammel konservativ mærkesag, der gøres noget ved, når forureningen på havet bremses. Det ødelægger jo fiskeriet, når der sviner, og oliepletterne lokker havfugle til, fordi vandet er roligere her, og så dør de langsomt og pinefuldt.

Nu har vi tidligere på dagen diskuteret skarven meget i Miljøudvalget. Det er bestemt ikke denne form for skarvbekæmpelse, som jeg kan anbefale, og det er godt, det bliver stoppet.

Derudover er det selvfølgelig ødelæggende for turismen langs den jyske vestkyst og de andre danske kyster, og det giver alle, der kommer til vore strande, en ringere naturoplevelse.

En del af finanslovaftalen var trinvis at overføre den maritime miljøovervågning til Forsvarsministeriet. Det er der grund til, at vi er stolte over og tilfredse med, og det er der også kvitteret for uden for salen. Det er glædeligt, og de meget positive bemærkninger, som ministeren skriver til sit lovforslag på side 4, spalte 1 forned, hvor der udvises en stor tillid til For-

svarsministeriets evne til at løfte denne opgave, kan jeg helt tilslutte mig. Det bliver heller ikke så svært, al den stund at der er fanget alt for få, ja, stort set ingen, ved den hidtidige flyovervågning af de indre danske farvande og ude langs Vesterhavet. Vi halter langt efter vore nabolande; selv et land som Polen.

Der er i § 58a en bemyndigelsesparagraf, som vi gerne vil have kigget nøjere efter i udvalget. Jeg vil tro, at vi ville kunne regulere noget af det ved lovgivning i stedet for. Det, at ministeren bliver udstyret med for mange bemyndigelser, vækker naturligvis altid bekymring; i al fald i oppositionspartier.

Der er det lille aberdabei ved det fremsendte lovforslag, at vi først i dag har fået den medfølgende redegørelse, der er omtalt. Jeg har derfor ikke haft lejlighed til at studere den og se, om der er gjort noget ved selve det forebyggende element, som vi har slået på flere gange.

Jeg kunne forstå på den socialdemokratiske ordfører, at der måske er forebyggende elementer i det, men det er en oplagt lejlighed til at drøfte, hvordan vi kan forebygge, at det overhovedet er interessant for skibene at udtømme olie. Det er altid bedre at forebygge end at komme med bål og brand, og det vil vi selvfølgelig fokusere på under udvalgsarbejdet.

Men tak for et godt lovforslag.

Steen Gade (SF):

Jeg vil som de øvrige ordførere støtte lovforslaget. Vi er glade for, at vi nu får nogle flere muligheder for at foretage en effektiv kontrol af skibe, der sejler gennem Nordsøen.

Lige et par betragtninger om den situation, vi har i dag, og som vi har haft i en del år. Den har klart været utilfredsstillende. Vi har haft en flyovervågning, som helt klart ikke har kunnet matche nabolandenes, og det er jo sådan, at de, der kan finde på at overtræde reglerne, udslipper olie på åbent vand, hvis de ser, at risikoen for at blive opdaget ikke er ret stor. Det er desværre det første.

Det andet er, at hvis det er lidt sværere at slippe fra det i hollandsk og i tysk farvand, er der altså en risiko for, at de synes, at chancen er større i dansk farvand, og det vil de naturligvis udnytte, og det har de ganske givet også udnyttet.

Jeg mener, at dette er det første juridiske grundlag for, at vi faktisk kan få en bedre overvågning, og SF vil benytte udvalgsarbejdet til, at vi får vurderet de initiativer, som regeringen

planlægger, og også får diskuteret, om der er brug for yderligere ting, så vi her kan få vedtaget et lovgrundlag, som betyder, at vi kan gøre noget mere, og så samtidig få sat de ting i værk, der skal til.

I SF er vi også positive over for de ting, der står om at samarbejde med militæret. Vi ser faktisk en chance for, at militæret kunne lave noget fornuftigt, når flyvevåbnet alligevel brænder olie af og bidrager til CO₂-forureningen, mens det flyver hen over Nordsøen. Vi er jo nogle stykker, som har tilbragt dele af vores liv i nærheden af dette vandområde og derfor ved, at det er et ganske yndet sted for flyvevåbnet. Derfor har det været til stor undren for mig i de mange år, vi har diskuteret det her, at det først nu har været muligt at få en principaftale om, at man også skal bruge militærets fly, når de alligevel flyver der. Det har holdt hårdt. Jeg tror, vi har diskuteret det i Folketinget i noget, der minder om 10 år, men det skal ikke hindre os i at være glade for, at det kan være, at vi nu også kan få en mere effektiv flyovervågning. Dog skal det efter vores opfattelse ikke indrettes sådan, at militæret skal tjene en forfærdelig masse penge på det. Jeg synes, det skal måles op mod det spild af ressourcer, som militæret i øvrigt ofte er eksponent for.

Henrik Svane (RV):

Det Radikale Venstres ordfører i denne sag, fru Elsebeth Gerner Nielsen, kan ikke være til stede, og derfor vil jeg på hendes vegne sige følgende:

I 1994 besluttede regeringen at oprette de såkaldte eksklusive økonomiske zoner rundt om Danmark. Disse zoner er nu nedfældet i lovforslag nr. L 149. Oprettelsen af zonerne skal bl.a. beskytte havmiljøet mod forurening. Dette lovforslag kan kaldes en følgelovgivning til lovforslaget om de eksklusive økonomiske zoner.

Danmarks jurisdiktion på havet udvides. Reglerne i havmiljøloven og lov om skibes sikkerhed m.v. udvides til også at kunne håndhæves over for udenlandske skibe, f.eks. gælder forbudet mod dumpning op til 200 sømil ud for Danmark i dag kun for danske skibe.

Formålet med dette lovforslag er således primært at udnytte mulighederne for en bedre beskyttelse af havmiljøet, som oprettelsen af de eksklusive og økonomiske zoner giver.

Der bliver nu betydelig bedre kontrol- og indgrebsmuligheder over for de skibe, der overtræder bestemmelsen i loven om zonerne. Dette er til gavn for miljøet, ikke mindst på grund af

den forebyggende virkning, som loven forventes at ville få.

Endvidere får ministeren en bemyndigelse til at vedtage de supplerende regler, som skal sikre overholdelsen af EF-forordningerne.

Alt i alt hilser vi i Det Radikale Venstre lovforslaget velkomment, da vi ser det som et vigtigt skridt mod en bedre bevarelse af miljøet.

Aage Brusgaard (FP):

Det er ikke en særlig god dag. Nu er det anden gang i træk, vi er nødt til at gå op og rose regeringen for et lovforslag. Det bliver ikke ved at gå, men mon ikke det her er et, der ligger fra forgængerens tid; det tror jeg.

Vi er altså også positive ud fra de samme synspunkter, som andre har nævnt, så det vil jeg springe over.

Der er en ting, jeg lige har skrevet stikord ned til. Det var egentlig det samme, som hr. Steen Gade nævnte, og det vil jeg godt rose, for jeg har rejst det i Miljøudvalget for år tilbage:

Når vi snakker så meget om udnyttelse af ressourcer, om energi, om havforurening, CO₂-udslip osv., var det en nærliggende tanke, at søværnet og flyvevåbnet kunne udføre kontrol, når de ellers skal øve sig lidt og har deres marinesoldater med ud på åbent hav, og inspektionsskibene kunne vel også bruges til overvågning.

Kunne man ikke forestille sig, at vi gik så langt, at søværnet og flyvevåbnet tog sig af både fiskeriinspektion, miljøovervågning og miljøkontrol? Vi ved jo, at der er et utrolig stort energispild på de områder. Næsten alle havne i Danmark med lidt respekt for sig selv har sikkert købt en afdanket fiskekutter, der ligger og tøffer rundt. Der kunne man lige så godt udnytte de inspektionsskibe, der alligevel sejler rundt og er nødt til at have nogle timer for i det hele taget at beholde søfartsbogen, og for at soldaterne har fået en vis erfaring, når de kommer hjem.

I går modtog vi en ret stor rapport, bilag 468, og den hedder »Handlingsplan mod olie- og kemikaliefurening på havet«, og også en stor blå rapport – det er ikke engang sikkert, ministeren har set den, for den er lige kommet – der hedder »Rapport om hel eller delvis overførelse af ansvaret for maritim miljøovervågning og maritim forureningsbekæmpelse til Forsvarsministeriet«.

Vi burde måske egentlig behandle disse rapporter sammen med lovforslaget, men jeg vil godt spørge ministeren, for det har nemlig ikke

været oppe i debatten: Er disse to rapporter forårsaget af dette lovforslag? Får vi dem senere på dagsordenen til diskussion, eller har vi godkendt dem, samtidig med at vi godkender lovforslag nr. L 154 og dets søsterlovforslag?

Bent Hindrup Andersen (EL):

I Enhedslisten finder vi det fint nok, at militærets isenkram kan bruges til noget fornuftigt. Derfor støtter vi principielt lovforslaget, og man kan sige, at det måske er udtryk for, at der nu skal til at sættes magt bag miljøkravene, at man følger parolen »send the marine«. På den måde er der sådan set ikke så meget tvivl om, at det vil være en fornuftig opgave at bruge den til.

Nu fremgår det, at det er et led i forsvarsforliget, men jeg vil alligevel gerne høre, hvorfor forureningsbekæmpelsen overføres fra Miljø- og Energiministeriet til Forsvarsministeriet.

Hvorledes vil regeringen og de respektive ministre sikre, at der er den nødvendige miljømæssige kompetence til den indsats? Er der et samarbejde mellem ministerierne, og hvem skal prioritere dispositionerne?

Umiddelbart virker det mere hensigtsmæssigt at underlægge flådens skibe en overordnet prioritering foretaget af Miljø- og Energiministeriet. Der er konsekvensen, at vi fremover skal spørge forsvarsministeren, når vi f.eks. vil have regeringen til at svare på spørgsmål om kontrol af det danske havmiljø. Det vil jeg gerne have ministerens kommentar til.

Jeg vil også gerne spørge ministeren om hele problemstillingen med olieforureningen, hvor det, så vidt jeg har forstået, ofte handler om bevidst tømning af olietanke. Forslaget her går på øget kontrol, og i den aktuelle situation er det også i orden. Men hvad er egentlig årsagen til de hyppige tømninger? Var det ikke en idé, at der etableres et offentligt serviceapparat på land, eller måske flydende, hvor alle skibe, som mener at have behov for at tømme tankene, kan komme af med olien, måske gratis i en periode, så systemet bliver kørt ind?

Jeg vil gerne høre ministerens overvejelser vedrørende det og også henvise til et bilag, alm. del, nr. 912, hvor det fra Jens Jacobsens A/S fremgår, at ingen tankskibe ville dumpe olie, hvis de kunne sende olieresterne gratis i land. Jeg vil gerne bede ministeren overveje det, for det er klart, at kontrol selvfølgelig er nødvendig, men det ville være bedre, hvis det lykkedes at få standset den bevidste udledning af olie.

Endelig kan jeg tilslutte mig den skepsis, der er over for den generelle hjemmel til indførelse af EF-forordninger. I Enhedslisten er vi principielt betænkelige ved bemyndigelser til at gennemføre EF-forordninger. På den anden side er vi også godt klar over, at det drejer sig om et uendeligt antal, og hvis vi krævede dem behandlet i Folketingssalen, var det ikke EU, vi fik saboteret, men folketingsarbejdet. Alligevel mener jeg dog stadig væk, at det er en nødvendig ting, at hver gang ministeren beder om en sådan bemyndigelse, må ministeren dokumentere, at det er forsvarligt og nødvendigt, og derfor vil jeg gerne under udvalgsarbejdet bede om en dokumentation af både det forsvarlige og det nødvendige i den bemyndigelse, ministeren får til fremover at gennemføre forordningerne.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Nu skal jeg selvfølgelig ikke svare på ministerens vegne, men jeg kan ikke dy mig for at sige, at der jo netop ikke er sket noget, da det lå i Miljøministeriet, og det er derfor, det skal overføres til Forsvarsministeriet. Hvis man ser på side 4, spalte, 1, skriver man rent faktisk om denne overflytning: »Dette indebærer, at en kommende aktivitet for overvågning og jurisdiktionsudøvelse driftsmæssigt vil skulle varetages af Forsvarsministeriet, hvilket såvel organisatorisk som ressourcemæssigt er hensigtsmæssigt og vurderes at medføre en generel forbedring af muligheden for beskyttelsen af havmiljøet i farvandene omkring Danmark.«

Det andet, der kalder mig herop, er Enhedslistens bemærkninger om at sørge for en forebyggende indsats, sådan at skibene rent faktisk kan komme af med deres spildolie, og at den bliver sidestillet med den spildolie, der bliver indsamlet på land, synes jeg lyder lovende.

Hvis Enhedslisten er med på det, ser det altså ud til, at der er et flertal for det i Folketinget.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Med al ære og respekt for hr. Langkildes matematiske evner strækker en enighed mellem ordførerne for Det Konservative Folkeparti og Enhedslisten dog endnu ikke til et flertal i Folketinget.

For nu at bevare den gode stemning fra debatten vil jeg gerne kvittere for de mange positive og tænksomme indlæg, der har været om denne lovgivning. Jeg kan tilsige, at vi også fra regeringens side vil lægge op til et meget

konstruktivt udvalgsarbejde, hvor det vil være naturligt at gå i dybden med de spørgsmål, der også har præget debatten her i dag. Lad mig bare nævne dem.

Det ene spørgsmål er, hvordan det her passer ind i den samlede strategi. Regeringen har lagt sin handlingsplan frem. Den kom til Folketinget i går, sådan at den kunne være ordførerne bekendt inden debatten i dag, og sådan at den kan give grundlag for spørgsmål og diskussioner under udvalgsarbejdet. Det vil sige, at vi kan gå i dybden med alle aspekter, og regeringen er selvfølgelig modtagelig for gode ideer og gode forslag, som kan gøre vores indsats endnu stærkere.

I den forbindelse spiller overvågning selvfølgelig en meget vigtig rolle, når det drejer sig om bekæmpelse af forureningen til havs, men som flere ordførere har været inde på, er det forebyggende arbejde det allervigtigste, og det er der også gjort meget ud af i både handlingsplanen og de mange initiativer, regeringen har været med til at tage, når det drejer sig om det internationale samarbejde.

Den anden sag, vi kan gå i dybden med under udvalgsarbejdet, er naturligvis samarbejdet mellem miljømyndighederne og forsvaret. Forsvaret skal ikke være miljømyndighed til havs, men det skal udføre overvågningen til havs. Deri ligger også, at det faglige ansvar, den faglige prioritering fortsat vil ligge i Miljø- og Energiministeriet, men forsvarets skibe, og jeg håber også på sigt forsvarets fly, vil kunne udføre selve den operative opgave.

I forvejen bliver de skibe, som tilhører Miljøstyrelsen, sejlet af besætninger fra forsvaret. Vi har mange meget dygtige medarbejdere, som selv er søofficerer, og som er ansat i Miljøstyrelsen og fortsat vil arbejde dér. Så vi har altså gode relationer og gode erfaringer, men nu tager vi det fulde skridt og lægger den operative opgave over, men den rent miljømæssigt faglige opgave ligger fortsat hos Miljø- og Energiministeriet.

Jeg har én bemærkning til sidst at gøre, og det er spørgsmålet med havnenes rolle i det her spil. Vi har fra dansk side både i Østersøsamarbejdet og i Nordsøsamarbejdet slået til lyd for, at det var obligatorisk, at der skulle være rigelige og lettilgængelige modtagefaciliteter i alle havne, og at den generelle havneafgift skulle inkludere betaling for at få tømt tankene, sådan at vi sikrede, at når skibene kom ind, kunne de hurtigt komme af med deres affald, og det ville ikke

coste dem ekstra i forhold til den almindelige pris, de betaler.

Det er det princip, vi selv prøver at tillempe i Danmark, og som vi internationalt arbejder på at få tillempt, for det er klart, at hvis det er svært at komme af med olien eller det er dyrt at komme af med olien eller det både er svært og dyrt at komme af med olien, og når konkurrencesituationen på rederiområdet er hård, er der mange, der fristes til at tømme olien, og hvis de så samtidig renser tankene til havs, og hvis kontrollen så samtidig er lemfældig, sker det den ene gang efter den anden.

Vi er altså optaget af at gøre noget af denne art. Jeg tror, det er initiativer, som har Folketingets støtte, men vi vil meget gerne diskutere dem videre i udvalget.

Jeg skal altså endnu en gang sige tak for, at dette alligevel sådan ganske epokegørende forslag til, at vi udstrækker den danske overhøjhedsret på miljøområdet fra 3 til 200 sømil, har fået en så positiv modtagelse af samtlige partier.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Boligudvalget (6/2 96):

Udtræder: Elisabeth Arnold (RV)

Ny stedf.: Henrik Svane (RV)

Miljø- og Planlægningsudvalget (6/2 96):

Udtræder: Vibeke Peschardt (RV)

Ny stedf.: Henrik Svane (RV)

Skatteudvalget (6/2 96):

Udtræder: Bjørn Elmquist (RV)

Ny stedf.: Henrik Svane (RV)

Sundhedsudvalget (6/2 96):

Udtræder: Elisabeth Arnold (RV)

Ny stedf.: Henrik Svane (RV)

Uddannelsesudvalget (6/2 96):

Udtræder: Vibeke Peschardt (RV)

Ny stedf.: Henrik Svane (RV)

Udtræder: Bruno Jerup (EL)

Nyt medl.: Frank Aaen (EL)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 8. februar 1996, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.00
